

ac omnino invertisimilem, ut in nostro casu pluribus do-
ctoribus innixus clare ostendit Valdaur. obser. illuftr. tom. 2.
obser. 94. num. 21. & seqq. Pellicion. illuftr. quæst. 21. cap.
10. vers. diligenter hic.

28 Et si forte replicaretur privilegia latissime semper acci-
pienda, & interpretari debere in favorem eius, cui con-
cessa fuere contra Principem concedentem, de facili re-
spondere potest restrictionem in nostro casu deduci, & fie-
ri non intuitu concedentis in sui feliciter dammum, sive
commonum, seu urgente necessitate ob maximum præju-
diciam Cameræ, & publici commodi, seu publicæ utilita-
tis, quo casu fieret decantata superius regula, proue inge-
niosè confidat Sotor. de jure Indian. tom. 2. lib. 1. cap. 27.
num. 70.

29 Et tandem notissimum Juris est, quod cessat privilegium
cessante ratione, & causa concessionei ejusdem, Bich. decif.
394. n. 13. Verum ex totius Motus proprii contextu collig-
itur cauca, & ratio confirmationis, seu nova concessio-
ni (si adfert) quod fuerit beneficium muri seutorum
quique million quingentorum facti à Collegio Secretaria-
riorum ipsi Pontifici, qua causam, seu beneficium se-
modici ponderis exsilit, & tamen ea est, que patefacit,
31 & declarat mentem, ac intentionem concedentis, Rot.
decif. 466. num. 1. & decif. 221. num. 2. & decif. 482. num. 1.
32 part. 1. recent. nec non adaperit intelligentiam compre-
hensionis privilegii concessi, Rota decif. 181. part. 1. re-
cent. & seqq. & que tandem justificat concessionem ipsam,
Rot. decif. 701. num. 7. dicta part. 1. ideoque non videtur
rationabile Summum Pontificem voluisse remunerare Col-
legium prædictum retributione, seu recompensatione adeo
33 excessiva, in perniciem evidensissimam Cameræ Aposto-
lice, ingenti mole æris alieni oppressio, quo casu semper
concellio coactanda est, ut in similibus laequitorum.
Zarat. decif. 67. num. 6. & 10. præcipue cum fatis
municipientia, ac remuneracionis usus fuerit erga dictum
Collegium, eidem concedendo facultatem vendendi pri-
mum Officium vacaturum, & in proprium usum conver-
tendi omnem pecuniam, que ex tali venditione perceptu-
rum erat, necnon permittingo usum frumenti reddituum
dictionum Officiorum, qui de Jure debeat Cameræ, &
longe excedunt fortē mutuatam à Collegio Pontifici, &

N U M. XII.

Votum, seu Responsum Rotæ Macratenis.

ROMANA PRETII OFFICIORUM.

A R G U M E N T U M.

De eadem materia.

S U M M A R I U M.

- Q**uid est restituendum Secretariis Apostolicis ex Constitutione Innocentii VIII.
2. De codem.
 3. De Motu proprio B. Pii V. & seqq.
 4. Restitutio non potest verificari, nisi in eo, quod fuit acceptum.
 5. Verbum restituere an posse accipi pro solvere.
 6. De codem Motu, de quo supra num. 3.
 7. Verba tam in contractibus, quam in constitutionibus firme, & proprie sunt accepta.
 8. Constitutio posterior supplet, & declarat antecedentem.
 9. Explicatio decif. 77. Arguell.
 10. Verbum reddere quid importet.
 11. Una pars Constitutionis alteram declarat.
 12. Verba sunt interpretanda ad favorem promissoris.
 13. Lex non dicitur à posteriori corredita, nisi constet de voluntate corrigendi.
 14. Novitas non inducitur, quoniam in posteriori contraria nove conditions, & qualitates apponantur.
 15. Quando pro Fisco, & Camera sit respondendum.

Intentio Cameræ Apostolicae fundatur in aperta dispo-
sitione constit. 12. §. 2. proprie fin. fan. mem. Innocentii
VIII. determinantis, quod si officium Secretariorum Apo-
stolicorum revocaretur, vel alteraretur, deberet eisdem
Secretariis restituiri integra quantitas sexaginta duorum
million, & quingentorum ducatorum auri de Camera per
ipos solutorum, & numeratorum.

2. Cum igitur Sanctissimus D. N. ratione publicæ utilita-

tis, & necessitatis, officium prædictum suppresserit, Ca-
mera habet regulam pro se, quod non tenetur restituere,
nisi quantitatem expressam in Constitutione Innocentiana,
à qua non potest, nec debet recedi, nisi de contrario docce-
tur, Barbo. axiom. 198. ubi etiam n. 3. quod regulæ contradic-
tis debet exp̄esse suam contradictionem probare.

Totum igitur causas momentum eo recluditur, an obfet
Motus proprius B. Pii V. Sed tantum abest, quod noceat,
ut potius contra ID. olim Secretarios retrocuratur, cum
enim dicat restitutio pecunias, certum est, quod Camera
non tenetur reddere nisi pecunias, ratione corundem offi-
ciorum receptas, restitutio enim non potest verificari, nisi
in eo, quod fuit acceptum. Becc. conf. 53. n. 8. dicens, quod
4 proprieate fermonis non potest dici restituti, quod da-
tum non est illi. Surd. conf. 46. n. 20. & 21. Actolin. resol.
32. n. 70. cum alio in decisione contraria allegatis.

Non suffragante responsione, quod B. Pius accepit
verbum restituere pro solvere, dum Secretarii obtulerunt
restitutio scuta 5500. auri, qua ipse Papa, non autem Se-
cretarii, à Cardinali Mediceo receperat, quia Secretarii nō
promiserunt restitutio pro se ipsi, sed pro Papa, ibi nostro
nomine, & pro nobis restituturos se obtulerint, & sic nihil
differt, an ipse recipiens restitutio voluerit, an alias pro
eo, cum semper sit verum dicere, quod restitutio acceptum,
& actus attribuebatur illi, qui receperat, ut denotant
illa verbi pro nobis, & nostro nomine, Barbo. d. 27. n. 18.

Prout nec obflat, quod idem Pius V. mandaverit resti-
tui Secretariis tunc viventibus integrè, & absque diminu-
tione pecunias, pro quibus eos officia emisse, aut habuisse
confiterit, quoniam intelligitur de pecunias Camera for-
tulis pro emendis, vel habendis officiis, ut benē proba-
tur in dictu Illustrissimi Domini de Luca, alias enim
Camera restitueret quod non habuit, in modo cum maximo suo
damno solveret de publico id, quod redundavit in uti-
lita-

Romana pretii Officiorum.

149

litatem commercii privatorum, & verbum illud restituere
impropriè acciperetur; cum tamen, five Motus proprius
Pianus accipiat uti Constitutione, five uti contractus, feni-
7 per verba proprie, & strictè accipi debeant, ut in Con-
stitutionibus dixerunt Caffagni de benef. deduci. ne eg. quest.
7. n. 71. Gratian. decif. 88. 5. n. 1. Rota Bonon. divers. decif.
9. n. 7. & in terminis praecis verbis restituere Becc. d. conf.
53. n. 8. & in contractibus idem firmatur per text. in l. quis-
quid adstringenda 99. ubi scrib. ff. de verb. oblig. Cyriac. con-
trov. 158. n. 41. Rot. sec. p. 14. dec. 109.

8 Et his est germanus intellectus motus proprii Piani,
in quo fit relatio ad Constitutionem Innocentianam, que
pariter vult pecunias integrè Secretariis restituti debere,
& loquens de pretio respecto à Camera, operatur quod
idem Motus proprius intelligatur pariter de pecunias;
quas Camera habuit in venditione Officiorum, non enim
est novum, quod constitutio posterior suppletatur, &
declaretur per antecedentem. Thomat. decif. 234. num.
26. Si vero exp̄esse non dixit restitutio dictis ducatis
sexaginta duobus milibus, & quadringtonis, sed de pe-
cunis, quibus officia emeruntur, vel haberentur, id
scit, quia Camera potuisset forsan pluris vendere, nec
erat conveniens, quod illud pluris retineretur, non au-
tem, quod Camera restitueret, quod non recipiebat;
dum hoc non in prudentissimo Principe, sed vix in fatuo
estet praetendum.

9 Catus Decif. 77. Arguelles nihil habet communem
cum nostro, ut bene animadvertisse Illustrissimum D. de Lu-
ca qui bene affiguntur dicerim inter verba restituere, &
reddere, & quando etiam verfarum in verbo reddere,
idem eff. dicendum, quia verbum reddere, ex fui propria
significatione, importat retrodare, ex interpretatione ve-
ro importat dare, ut dicit glo. in l. verbum reddendi 94. ff. de
verb. f. g. f. s. f.

Si igitur in vero, & proprio significatu importatur re-
trodatio, neclit videre, cur ab aliquo causa absurdii,
correctionis, superfluitatis vitande, aut alia simili, de-
beat recurri ad interpretationem, cum tamen ab ipsa verbo
proprietae nonquam sit recendendum, nisi quando
constat mentem contrahentium fuisse in contrarium, quod
tamen in dubio non praesumitur, sed debet ab allegante
probari Rot. divers. part. 2. dec. 22. 3. n. 1. cum duobus seqq. Spe-
rell. dec. 177. n. 35.

Quinimum cum Beatus Pius Quintus in antecedenti par-
te que Secretariis obtulerunt restituere scuta 5500. foluta
à Cardinali Mediceo, accepit pro retrodare, ut fuit supe-
rius probatum, in eodem etiam sensu retrodandi fuit accep-
tum in altera parte restituenti Secretariis, Altogr. cons.
12. n. 31. lib. 2. Rot. coram Merlin. dec. 747. n. 25.

Contrarium afftere est peccare contra plura iuris
axiomata, quod nempe verba sunt semper accipienda
in suo proprio, & vero significatu, quotiescumque in il-
luminis debet esse.

N U M. XIII.

Responsum quatuor Jurisconsultorum Lucensem.

Primum Responsum. D. Hieronymi Palme. J. C. Lucensis.

nunquam ad alium sensum sunt trahenda.

9 Didio prefatis, est repetitiva eorum, quæ suprà dicta
fuerint.10 Mens verisimilis concedentis attenditur, ad interpreta-
tionem cuiuscumque dispositionis, & n. 13.11 Verba universalia refringi debent, iuxta naturam actus,
super quo emanarunt, & iuxta verisimilem mentem lo-
quens.12 Verbum nullum est adeo generale, quod inspectis debitis
circumstantiis rerum, & personarum non debet civiliter
intelligi.14 Verbum uno modo, in una parte dispositionis acceptum,
ita pariter in alia debet intelligi.15 Argumentum à dictivo modo loquendi, in iure effi-
cax est.16 Substantia cause, non expresso verborum dat activita-
tem contractui.17 Verba ampla, & generalia refringi debent ad limites
sue causæ.18 Superfluitas potius est toleranda, quād quod verba ge-
neralia contra verisimilem mentem disponentis in gra-
ve ejus prejudicium retrorseamus.19 Confirmatio addit robur confirmato, ex autem, que in
ipso continentur nullo modo extendit.20 Verba ambigua debent intelligi iuxta naturam dis-
positionis,

- tionis, in qua prolati fuerunt, & juxta causam in proximo adductum, & n. 21. & 22.
- 23 Verba ambigua intelligi debent, juxta Juris Communis dispositionem.
- 24 Constitutio, seu privilegium debet intelligi, ut iudicium Commune minus, quam sit possibile.
- 25 Princeps quando ex causa publica revocat concessiones, an tenetur aliquid refundare.
- 26 Sufficit, ut refundat pretium per ipsum accepit.
- 27 Verba ambigua juxta solitum, & consuetum, & observatum in aliis casibus sunt interpretatio.
- 28 Interpretatio ex sumenda est, ut promittens minus quam possibile sit remanent gravatus.
- 29 Donatio in dubio non presumitur, & omnis interpretatio sumenda est ad eam excludendam, & n. 30.
- 30 Verba generale cujuscumque dispositionis, ita intelligenda sunt ut ex eis non resultet inconveniens, neque notabilis lesio.
- 31 Et principie, ut jus ipsius concedentis notabiliter non latur.
- 32 Verbum, quod potest habere plures significatus, nunquam debet intelligi in eo sensu, quod se contra verisimilitem disponentis, & n. 34.
- 33 Verba ambigua concessionis semper ad favorem concedentis venient interpretanda.
- 34 Item, modo, ut precedentes constitutiones non concernant vel minus quam possibile sit, innovantur.
- 35 Superfluitas evitatur, quando verba quid minimum operantur.
- 36 Datio insolutum differt in aliquibus ab emptione, & venditione.
- 37 Jura vitalitatis, licet de uno in alium per resumptionem transeant, tamen semper dicuntur eadem, que a Principe primo loco concessa fuerunt.
- 40 Princeps assensu prelando resumptioni Juri Vitae, nonnullam censetur sibi velle praedicari.
- 41 Causa privilegii attendi debet ad dignoscendam ejus naturam.
- 42 Privilegium ob benemerita concessum, in dubio conferit personale, & n. 43.
- 44 Privilegium quandoque varia, & alterata per mutationem personae, maximè quando qualitas, vel meritum personae est causa privilegii, & n. 45. & 46.
- 47 Interpretatio in privilegiis sumitur a mens concedentis.
- 48 Verba cujuscumque privilegii sunt secundum eum significatae intelligenda.
- 49 Verbum in quacumque dispositione superfluo appositum conferi non debet.
- 50 Superfluitas nonnullam est toleranda, nisi ubi alias sequetur absurdum.
- 51 Pro interpretatione Privilegii, que veniant attendenda.

V Idetur recendendum omnino à decisio, seu revocandum votum traditum, & resolvendum ad favorem Reverendae Cameræ Apostolice, & hoc tam inspectis verbis Motus Beati Pii Quinti, quam verisimili mente ipsius Pontificis.

Dixi inspectis verbis Motus proprii, quoniam in eo dictum per Pontificem ipsum, vel alias eius Successores pro tempore existentes, non posse dictum Collegium revocari, reduci, alterari, aut moderari, seu Collegium ipsum supprimi, vel extingui non posse, nisi restituiri prius restituerit, & cum effectu singulis Secretariis tunc viventibus integræ, & fine aliqua diminutione pecunias, pro quibus eos dicti officia emisse, seu habuisse confitentes; De jure autem non videtur ambigendum, quin verbum restitutio, secundum propriam, & naturalem significacionem, non prædictetur tantum de eo, quod per restituere debentur sicut prius accepimus, ut fuit Text. in l. restituti 75. & 75. ff. de verb. signific. & præcessore bene Alciat. in d. l. restituti 75. n. 3. ibi propriæ autem restituere dicimus, quod accepimus. Ludovicus Carbon. de omn. ser. restit. qu. 3. & restituto, ubi paulo post definendo, seu describendo ipsam restitutioem, hæc habet, Tu brevius sic describas, restitutio est actus iustitiae, quo cuique redditus quod ab eo ablatum, vel accepimus est sol. 2. benè Becc. conf. 53. num. 8. ibi & de proprietate sermonis non potest dici restituti, quod datum non est. Sard. conf. 64. n. 23. 24. ubi ex Salycet. in l. si constante n. 6. C. de donat. antenep. dicit verbum restituere non adaptari quando quid non est datum. Menoch. conf. 115. num. 51. ubi ex glos. in leg. mancipia in verbo avocandum Cod. de serv. fugitivo. benè ad

que

propositum nostrum dicit, quod restituti non potest, quod non sicut acceptum, Cagnol. in l. 2. num 17. 18. C. de pat. inter epist. & vend. ibi proprie restitutio quod acceptus, Rebuff. in l. restituere 75. numer. 9. ibi licet regulariter id restituti dicatur, quod quis acceptit ff. de verb. signif. D. Altograd. sen. conf. 84. num. 206. vol. 1. & conf. 20. num. 16. vol. 2.

Qua conclusione firmata, quam admittit ipsa decisio, non videtur obstat responso per Sacram Rotam adducta,

quod scilicet verbum restituendi, & reddendi aliquando etiam significat dare, & solvere, ex traditis per Arguell.

dec. 77. n. 21. & quidam ex pluribus, &

Primo quia dec. 77. coram Arguell. ultra quod non lo-

quitur in verbo restituendi, sed reddendi, quod latius pa-

tit, ut appareat ex Text. in leg. verbum reddendi 95. ff. de

verb. signif. in quibus terminis pariter loquuntur omnia ju-

ra in eadem decisione allegata) considerat quidem verbum illud reddere, idem sapere importare, quod solvere, sed

tempera superposita præcedenti acceptio rei, ex qua subse-

quenter refutet legitima obligatio, sive reddendi, sive solvendi, quoniam in præfata decisione controversia cade-

bat super restitutio doti vel in pecunia, vel in fundo,

vigore illorum verborum, de quibus in dicta decis. 77. ar-

te num. 10. in fine del dicto Signor Gio. Battista debet

rendere al dicto Signor Capitano Marcello il dicto lucro do-

tale scudi 1500. & firmatur restitutioem fieri debere in pecu-

nia, ex fundatis ibidem adductis, contra quae cum obici posset de natura, & significatio verbi reddere.

Rota respondebat tale verbum sapere exponi pro solvere, &

pro dare, sed non ad alium effectum, quam demonstran-

ti non implicare, sed se compati cum solutione pecuniae,

nece ad speciem tantum referri, & sic nihil ex hoc inferri

potest ad casum nostrum, in quo strictè videndum est, an

tal verbo de cui natura significet rem, seu pecuniam per

prius acceptam, quod pariter verificabatur in facti spele,

de qua apud Arguell. quia sive retrodare, sive solvere, &

dare, verbum reddendi importaret circa quod ibi erat qua-

sita, semper tamen dictum verbum intelligebatur, & re-

ferebatur ad dictum prius acceptam.

Secundo, & efficacissime, meo iudicio, respondetur

quod etiam verbum reddere, licet ex interpretatione ali-

quando fumar, pro dare; Tamen in sua vera, & pro-

pria significatio importat retrodare, quod acceptum est,

ut probat punctilios Glos. in l. verbum reddendi 94. ff. de

verb. signif. lit. N. Verbum reddendi retrodandi, & hec est pro-

pria significatio, & rursus eadem Glos. in verb. significatione

lit. O. ibi ex interpretatione, bene Alciat. in leg. 94. n. 3. ver-

quod tamen Arnold. Corvin. in explicit. d. l. 94. in verbo red-

dendi 1. ubi autem reddere propriæ significare retrodare,

licet aliquando pro dare accipiat, & quod proprieta-

tem verbi admittit Calvin. in suo Lexico. in verbo reddere in

primo 5. optime videtur Giub. ad confit. Msc. cap. 15.

gloss. 15. incipit reddundar par. 1. n. 1. nec dissentit Rota

coram Arguell. dec. 90. n. 26. licet hanc appellat significatio-

nem quod tamen Arnold. Corvin. in explicit. d. l. 94. in verbo red-

dendi 1. ubi autem reddere propriæ significare retrodare,

licet aliquando pro dare accipiat, & quod proprieta-

tem verbi admittit Calvin. in suo Lexico. in verbo reddere in

primo 5. optime videtur Giub. ad confit. Msc. cap. 15.

gloss. 15. incipit reddundar par. 1. n. 1. nec dissentit Rota

coram Arguell. dec. 90. n. 26. licet hanc appellat significatio-

nem quod tamen Arnold. Corvin. in explicit. d. l. 94. in verbo red-

dendi 1. ubi autem reddere propriæ significare retrodare,

licet aliquando pro dare accipiat, & quod proprieta-

tem verbi admittit Calvin. in suo Lexico. in verbo reddere in

primo 5. optime videtur Giub. ad confit. Msc. cap. 15.

gloss. 15. incipit reddundar par. 1. n. 1. nec dissentit Rota

coram Arguell. dec. 90. n. 26. licet hanc appellat significatio-

nem quod tamen Arnold. Corvin. in explicit. d. l. 94. in verbo red-

dendi 1. ubi autem reddere propriæ significare retrodare,

licet aliquando pro dare accipiat, & quod proprieta-

tem verbi admittit Calvin. in suo Lexico. in verbo reddere in

primo 5. optime videtur Giub. ad confit. Msc. cap. 15.

gloss. 15. incipit reddundar par. 1. n. 1. nec dissentit Rota

coram Arguell. dec. 90. n. 26. licet hanc appellat significatio-

nem quod tamen Arnold. Corvin. in explicit. d. l. 94. in verbo red-

dendi 1. ubi autem reddere propriæ significare retrodare,

licet aliquando pro dare accipiat, & quod proprieta-

tem verbi admittit Calvin. in suo Lexico. in verbo reddere in

primo 5. optime videtur Giub. ad confit. Msc. cap. 15.

gloss. 15. incipit reddundar par. 1. n. 1. nec dissentit Rota

coram Arguell. dec. 90. n. 26. licet hanc appellat significatio-

nem quod tamen Arnold. Corvin. in explicit. d. l. 94. in verbo red-

dendi 1. ubi autem reddere propriæ significare retrodare,

licet aliquando pro dare accipiat, & quod proprieta-

tem verbi admittit Calvin. in suo Lexico. in verbo reddere in

primo 5. optime videtur Giub. ad confit. Msc. cap. 15.

gloss. 15. incipit reddundar par. 1. n. 1. nec dissentit Rota

coram Arguell. dec. 90. n. 26. licet hanc appellat significatio-

nem quod tamen Arnold. Corvin. in explicit. d. l. 94. in verbo red-

dendi 1. ubi autem reddere propriæ significare retrodare,

licet aliquando pro dare accipiat, & quod proprieta-

tem verbi admittit Calvin. in suo Lexico. in verbo reddere in

primo 5. optime videtur Giub. ad confit. Msc. cap. 15.

gloss. 15. incipit reddundar par. 1. n. 1. nec dissentit Rota

coram Arguell. dec. 90. n. 26. licet hanc appellat significatio-

nem quod tamen Arnold. Corvin. in explicit. d. l. 94. in verbo red-

dendi 1. ubi autem reddere propriæ significare retrodare,

licet aliquando pro dare accipiat, & quod proprieta-

tem verbi admittit Calvin. in suo Lexico. in verbo reddere in

primo 5. optime videtur Giub. ad confit. Msc. cap. 15.

gloss. 15. incipit reddundar par. 1. n. 1. nec dissentit Rota

coram Arguell. dec. 90. n. 26. licet hanc appellat significatio-

nem quod tamen Arnold. Corvin. in explicit. d. l. 94. in verbo red-

dendi 1. ubi autem reddere propriæ significare retrodare,

licet aliquando pro dare accipiat, & quod proprieta-

tem verbi admittit Calvin. in suo Lexico. in verbo reddere in

primo 5. optime videtur Giub. ad confit. Msc. cap. 15.

gloss. 15. incipit reddundar par. 1. n. 1. nec dissentit Rota

coram Arguell. dec. 90. n. 26. licet hanc appellat significatio-

nem quod tamen Arnold. Corvin. in explicit. d. l. 94. in verbo red-

dendi 1. ubi autem reddere propriæ significare retrodare,

licet aliquando pro dare accipiat, & quod proprieta-

tem verbi admittit Calvin. in suo Lexico. in verbo reddere in

primo 5. optime videtur Giub. ad confit. Msc. cap. 15.

gloss. 15. incipit reddundar par. 1. n. 1. nec dissentit Rota

coram Arguell. dec. 90. n. 26. licet hanc appellat significatio-

nem quod tamen Arnold. Corvin. in explicit. d. l. 94. in verbo red-

dendi 1. ubi autem reddere propriæ significare retrodare,

licet aliquando pro dare accipiat, & quod proprieta-

tem verbi admittit Calvin. in suo Lexico. in verbo reddere in

primo 5. optime videtur Giub. ad confit. Msc. cap. 15.

gloss. 15. incipit reddundar par. 1. n. 1. nec dissentit Rota

coram Arguell. dec. 90. n. 26. licet hanc appellat significatio-

nem quod tamen Arnold. Corvin. in explicit. d. l. 94. in verbo red-

dendi 1. ubi autem reddere propriæ significare retrodare,

licet aliquando pro dare accipiat, & quod proprieta-

tem verbi admittit Calvin. in suo Lexico. in verbo reddere in

primo 5. optime videtur Giub. ad confit. Msc. cap. 15.

gloss. 15. incipit reddundar par. 1. n. 1. nec dissentit Rota

coram Arguell. dec. 90. n. 26. licet hanc appellat significatio-

nem quod tamen Arnold. Corvin. in explicit. d. l. 94. in verbo red-

dendi 1. ubi autem reddere propriæ significare retrodare,

licet aliquando pro dare accipiat, & quod proprieta-

tem verbi admittit Calvin. in suo Lexico. in verbo reddere in

primo 5. optime videtur Giub. ad confit. Msc. cap. 15.

gloss. 15. incipit reddundar par. 1. n. 1. nec dissentit Rota

coram Arguell. dec. 90. n. 26. licet hanc appellat significatio-

nem quod tamen Arnold. Corvin. in explicit. d. l. 94. in verbo red-

dendi 1. ubi autem reddere propriæ significare retrodare,

licet aliquando pro dare accipiat, & quod proprieta-

tem verbi admittit Calvin. in suo Lexico. in verbo reddere in

primo 5. optime videtur Giub. ad confit. Msc. cap. 15.

gloss. 15. incipit reddundar par. 1. n. 1. nec dissentit Rota

coram Arguell. dec. 90. n. 26. licet hanc appellat significatio-

nem quod tamen Arnold. Corvin. in explicit. d. l. 94. in verbo red-

dendi 1. ubi autem reddere propriæ significare retrodare,

licet aliquando pro dare accipiat, & quod proprieta-

tem verbi admittit Calvin. in suo Lexico. in verbo reddere in

primo 5. optime videtur Giub. ad confit. Msc. cap. 15.

gloss. 15. incipit reddundar par. 1. n. 1. nec dissentit Rota

coram Arguell. dec. 90. n. 26. licet hanc appellat significatio-

nem quod tamen Arnold. Corvin. in explicit. d. l. 94. in verbo red-

dendi 1. ubi autem reddere propriæ significare retrodare,

licet aliquando pro dare accipiat, & quod proprieta-

tem verbi admittit Calvin. in suo Lexico. in verbo reddere in

primo 5. optime videtur Giub. ad confit. Msc. cap. 15.

gloss. 15. incipit reddundar par. 1. n. 1. nec dissentit Rota

coram Arguell. dec. 90. n. 26. licet hanc appellat significatio-

nem quod tamen Arnold. Corvin. in explicit. d. l. 94. in verbo red-

dendi 1. ubi autem reddere propriæ significare retrodare,

licet aliquando pro dare accipiat, & quod proprieta-

tem verbi admittit Calvin. in suo Lexico. in verbo reddere in

primo 5. optime videtur Giub. ad confit. Msc. cap. 15.

gloss. 15. incipit reddundar par. 1. n. 1. nec dissentit Rota

coram Arguell. dec. 90. n. 26. licet hanc appellat significatio-

nem quod tamen Arnold. Corvin. in explicit. d. l. 94. in

recipere, Cyriac. controv. 292. num. 16. Altograd. Jun. controv. 83. n. 27. vol. 1.

Quia tamen omnia ex abundantia deducta sunt, quia dicta clausula integrè, & absque ulla diminutione optime, & punctualiter verificatur in pecunia per Cameram recepta, in qua solum ut supra firmatum fuit, cadit, & applicari potest demandata restituatio.

Ex quibus cum proprietate verborum assit intentione Camere, neque aliqua urgens afferatur, ob quam vendendum sit ab ea, opus non est de secunda in plemento, quia verisimiliter confirmationem mentem Camere, per Cameram receptam, quinimodo efficiaciter urgeat in contrarium, quod supra tetigit, quod scilicet si respetu hujus officii primo loco vacatur, quod datum fuit in recompensam mutui gratuiti facti per Collegium Camere, in cau, quo talis concessionis pretenderetur invalida, vel ad viam juris redudetur, mandantur restituiri solum scuta 5500. per Cameram recepta, licet ipse Pontifex dicto Collegio facultatem dederit prefatum officium primo loco vacuum, majori pretio dictis scuta 5500. vendendi, eo fortius in cau suppressionis, vel extinctionis totius Collegii, non intellexerit Summus Pontifex minus omnis Camere imponere, quam impoferit respectu dicti Officii primo loco vacaturi, cuius concepsio ipsi Motu proprio cauam dedit.

Verisimilis igitur mens Papae concedentis, à qua regulariter qualibet dispositio interpretationem recipere solet Solorz. de Jur. Indiar. tom. 2. lib. 1. c. 22. n. 46. Rot. dec. 432. 13. p. 9. tom. 2. evidenter assit intentione Reverenda Camere Apostolica, & quidem ex pluribus, &c.

Primo, quia cum pluribus, ac per multas vices in dicto Motu proprio ultra particulari, super qua ad prefatos eadis dispositio, usus fuerit Summus Pontifex hoc restitutions vocabulo, semper illud in sua propria, & vera significacione retrodandi, quod accepterat, acceptum suisse confit, unde hoc modo, non autem diversimode in hac particula accipi debet, cum conclusio, licet vulgata, verisimilis tamen sit, quod verbum uno modo in una parte dispositio acceptum, ita pariter in alia fuit debet, Baytell. dec. 31. num. 6. D. Altograd. Sen. conf. 12. n. 31. vol. 2.

Secundo, quia quando Pontifex volunt in cau, quo Collegium prefatum Officium primo loco vacaturum concessi qui non posset, ipsius indemnitate confilere, demandingo nedum institutione scuta 5500. aurum solitorum, sed etiam refectione omnium dannorum, expensarum, & interesse, utius non fuit verbo restitutions, utquod ad dicta scuta 5500. aurum solitorum referri tantum poterat, sed usus fuit verbo solvere, quod de fuit natura nedum scuta 5500. soluta, sed etiam dannata, & interesse per eos passa comprehendebat ibi tunc & eo cau Cameram prefatam ad solvendum cum effectu dictam summan 5500. scutorum, unam cum dannis, & interesse teneri.

Ex quo difcretivo modo loquendis satis efficax argumentum colligitur, quod scilicet ubi Pontifex Cameram teneri voluit ad solutionem aliquis summa, preter acceptam, usus fuit verbo solvere, & illud restitutions omisit, ita ubi de restitutions facienda dixit, de retrodatione pecuniae accepta intelligentiam veniat, ut in similius D. Altograd. Jun. conf. 83. n. 58. & 59. vol. 2. & dixerat antea in conf. 48. n. 4. & conf. 66. n. 9. lib. 1.

Tertio plurimum apud me urgent totus contextus, & cœla ipsius Motus Piani, cum non expressio verborum, sed substantia causa det activitatem dispositio, seu contraf. Par. conf. 32. n. 34. lib. 2. Altograd. dec. 378. num. 5. Rot. dec. 33. num. 4. par. 2. D. Spad. Add. dec. num. 4. p. 8. Buratt. dec. 774. num. 12.

Certum autem est promulgatione talis Constitutioni cauam dedisse scuta 5500. aurum, quia Pontifex restituere debebat Cardinali Mediceo, ab eo recepta pro emptione unius ex Officiali Secretariatus, quod jam per ante suppressionem extiterat ad favorem ipsius Collegii, ad cuius proximè præjudicium refutabat hæc nova venditio, & successivè Summus Pontifex declaravit dictum Officium ut supra venditum, fusile suppresum, & nulliter collatum dicto Cardinali Mediceo, cui restituenter per Cameram, & pro ea per dictum Collegium scuta 5500. per eum ante soluta, & exinde, pro satisfactione prefata summa per dictum Collegium soluta, signatur Collegio Officium primo loco vacaturum, seu ejusdem pretium, & pro eius indemnitate, duplex legiur dispositio ad ipsius favorem; Prima in cau, quo Officium primo loco vacaturum consequi non posset, vel in eo turbaretur, & tunc obligatur Camere ad solutionem scutorum 5500. per Collegium exhibitorum unam cum dannis, & interesse passis, & summa quidem cum iustitia, quia cum Collegium prefatum dictam summan scutorum 5500. recipere debetur ad cenum, seu ad cambium, ad effectum eam pro Cameram, & ejus nomine restituendi Cardinali Mediceo, omnino iustum erat, ut in cau, quo pretium ex venditione primi Officii vacatur percipere non posset, ei restituenter, nullo modo extendere, ut per Bonden. collect. leg. 34. num. 9. 7. Rot. dec. 5. 30. num. 6. & dec. 39. num. 3. p. 1. ubi quod confirmatio, & declaratio nihil novi addunt, sed solum quod factum fuerat, ostendunt.

prætenderent, & id fieri non posse mandavit, nisi restituens dictis Secretariis, & Collegio prefatis pecuniis, quae verba ut supra dixi, & demontravi, referri non valent, nisi ad dicta iusta 5500.

Hac est substantia primæ partis dicti Motus proprii, in qua nihil est, quod verisimiliter suadat mentem Summi Pontificis tuile, ut in suppressione hujus Collegii solveretur potius pretium exhibitorum per DD. Secretarios eorum auctoribus, quam illud per Cameram vere receptum, quinimodo efficiaciter urget in contrarium, quod supra tetigit, quod scilicet si respetu hujus officii primo loco vacatur, quod datum fuit in recompensam mutui gratuiti facti per Collegium Camere, in cau, quo talis concessionis pretenderetur invalida, vel ad viam juris redudetur, mandantur restituiri solum scuta 5500. per Cameram recepta, licet ipse Pontifex dicto Collegio facultatem dederit prefatum officium primo loco vacuum, majori pretio dictis scuta 5500. vendendi, eo fortius in cau suppressionis, vel extinctionis totius Collegii, non intellexerit Summus Pontifex minus omnis Camere imponere, quam impoferit respectu dicti Officii primo loco vacaturi, cuius concepsio ipsi Motu proprio cauam dedit.

In secunda vero parte dicti Motus proprii, ubi continetur particula, quia huic controversia cauam dat, nihil aliud legitur, quam confirmatione privilegiorum, per antecedentes Pontificis dicto Collegio concepcionum, ut in dicto huc, ibi ad hec dictis Secretariis, & Collegium amplioris favoris gratia prosequi solentes, ut ea, quae per eundem Innocentius &c. ad alios forsan Pontifices predecessores, nosferit eisdem Secretariis, & Collegio concessa fuerint, coformis substantiam, quo siepius fuerint Apostolica auctoritate roborata, ex qua parte Motus proprii resultat.

Quartum motivum deducimus ex eo, quod cum habeatur in hac secunda parte cauam expressam dispositionis, quia scilicet privilegia dicti Collegii ab aliis Pontificibus ei concepsa firmaria essent, que multiplices confirmations accederent, omnia subsequentia verba in eadem parte contenta, quantumvis ampla, & generalia, refringebant, & reduci ad limites praefatae cauae, Mantic. de cap. 2. tit. 2. num. 19. Soranz. de Jur. Indiar. tom. 2. lib. 1. cap. 22. num. 45. Cyriac. controv. 292. num. 1. 3. Altograd. Jun. conf. 83. n. 16. tom. 2.

Nec obiectura verba illa, amplioris favoris gratia prosequi solentes, & quod alia admiso sensu nostro, dicta verba in secunda parte apposita essent superflua.

Quia dicta verba intentione nostra in nihil officium, sed opportune omnino apposita fuerint, quoniam cum in prima parte dicti Motus proprii iam plenissime sufficerent consultum indemnitarum Collegii, pro reintegrazione scuta 5500. per eum Sandre Sedi mutuatorum, cum omnibus clausulis, & cautelis necessariis, certe nihil aliud oportunerat pro validitate conventionis inter partes inita, unde cum Summus Pontifex, ultra prædicta, ex sua mera liberalitate voluerit privilegia eisdem Secretariis per suos antecessores concessa, confirmare, certe eos amplioris favoris gratus prosequitus fuit, eum dicta confirmatione nihil cum prima parte Motus proprii communem habet.

Quo vero ad objectum superfluitas, Ultra quod potius toleranda esset superfluitas, quā quod verba generalia, contra verisimiliter mentem disponentis in grave ejus præjudicium retorquerantur, Mantic. de cap. 2. tit. 2. ambig. lib. 4. tit. 2. num. 10. D. Altograd. Jun. in sua controv. 83. num. 49. vol. 2. illud ex subsequentibus verbis ejusdem confirmationis de medio tollitur; Pontifex enim ipse redditus summa per dictum Collegium soluta, signatur Collegio Officium primo loco vacaturum, seu ejusdem pretium, & pro eius indemnitate, duplex legiur dispositio ad ipsius favorem; Prima in cau, quo Officium primo loco vacaturum consequi non posset, vel in eo turbaretur, & tunc obligatur Camere ad solutionem scutorum 5500. per Collegium exhibitorum unam cum dannis, & interesse passis, & summa quidem cum iustitia, quia nempe, cum ibi exprefse dicatur, quod ultra jam supra in prima parte deducta, volebat, & intendebat confirmare privilegia per antecessores suis eidem Collegio concessa, de natura confirmationis est addere quidem magis robur, & validitatem rebus confirmatis, eaenam, que in ipsi contentur, nullo modo extendere, ut per Bonden. collect. leg. 34. num. 9. 7. Rot. dec. 5. 30. num. 6. & dec. 39. num. 3. p. 1. ubi quod confirmatio, & declaratio nihil novi addunt, sed solum quod factum fuerat, ostendunt.

Quintum pariter argumentum eadem dispositio Motus proprii, in dicto 6. ad haec nobis suppeditat in præmissorum comprobacionem, quia nempe, cum ibi exprefse dicatur, quod ultra jam supra in prima parte deducta, volebat, & intendebat confirmare privilegia per antecessores suis eidem Collegio concessa, de natura confirmationis est addere quidem magis robur, & validitatem rebus confirmatis, eaenam, que in ipsi contentur, nullo modo extendere, ut per Bonden. collect. leg. 34. num. 9. 7. Rot. dec. 5. 30. num. 6. & dec. 39. num. 3. p. 1. ubi quod confirmatio, & declaratio nihil novi addunt, sed solum quod factum fuerat, ostendunt.

Si autem verba illa restitutis prius &c. juxta sensum decisionis accipi deberent, quis est qui non videat, Motum proprium B. Pii in dicta secunda parte terminos simplicis confirmationis excedere, dum contra tenorem Brevis Innocentii VIII. de quo specialiter in ipsa confirmatione fit mentio, mandantis in casu extinctionis, seu revocationis præfatorum Officiorum, restituvi dictis Secretariis scuta 62000. per eos effectiva camera soluta, disponeretur in casu extinctionis solvi eisdem Secretariis majorem summam ultra illam per cameram vere recepit.

Non considerandum est, quod cum in limine fundationis hujusmodi collegi expresso cautum fuerit, quod, in casu extinctionis ejusdem, deberent folvi tantummodo pecuniae per cameram receptas, si dicere volumus constitutionem Pianam contrarium disponere, certe illud supra plus, quod camera exhibuaret, ultra vere acceptum, est alienum, & per consequentem donatio, maxime si recipitur interpretatio, quo ex adverbio datur, quod in dicta particula comprehendatur quicunque Secretarii, ultra illos tunc temporis Officia obtinentes, erga quos alios futuros Secretarios nulla nec quidem gratitudinis causa concurrebat, que donatio ultra quod in dubio non praemium, & omnis est sumenda interpretatio, ut excludatur Andreol. controv. 4. n. 1. ubi concordantes allegat; Ad huc si Pontifex eam facere intellexisset, utique derogasset.

Dato igitur, scilicet non concessio, verba praetatis particula aliquo modo dubia esse, illud certum est, quod si fumatur interpretatio illa, que faveat Camere, & que est juxta propriam verborum significacionem, ea omnino conformis qualitatibus, & nature confirmationis supra expressa, si autem aliis sensu à parte prætentis recipitur, non potest in dubio revocari illam esse prorsus incompatibiliter cum confirmatione, dum extendit talēm restitutio-

nem, ultra summam in Brevis confirmationis conten-

tam, & sic exprefse innovat, & revocat antecessorum Constitutiones, & sic illam Innocentii Odavii, de qua tamen, ad effectum confirmandis, exprefse fit mentio in ipso Motu Piano: In hac autem ambiguitate, quatenus adesse, quod non admittitur, verba juxta naturam ipsius dispositio, in qua fuerint prolatæ, intelligenda fôrunt, & quibus rebus restitutio, ut quae in eundem Innocentius &c. & alios forsan Pontifices predecessores, nosferit eisdem Secretariis, & Collegio concessa fuerint, coformis substantiam, quo siepius fuerint Apostolica auctoritate roborata, ex qua parte Motus proprii resultat.

Constitutio 10. par. 10. loco, in qua fumatur procedere, etiam si verba dispositio essent generalia.

Sexto loco hæc interpretatio, ac intelligentia sumenda est ex eo, quia hoc modo verba intelliguntur juxta Juris Communis dispositio, quod in ambiguis faciundis esse, dixit Rota deci. 90. num. 14. par. 16. & quod Con-

stitutio, seu Privilegium ita interpretandum sit, ut lasdat

comitum communem ministrum, quā sit possibile, dixit Castill. dec. 119. num. 36. tom. 2.

Quod vero Jure communis attento restituvi non debet in casu suppressionis similium Jurium vitalitorum à Principe concessorum, nisi pecunia vero per Cameram accepta, admittere videtur ipsa decisio, dum respondendo obseruantur, que in aliis casibus id faciendi demonstrabatur,

dicit in praetenti eadem factum clarum, & exprefsum, & id est dictis casibus non applicari, sed ne tacite ex præstatia decisionis deducere videtur, quod exprefse comprobari potest, dico, quod quidquid sit, an Princeps, quando ex causa publicum bonum recipiente revocat finitimes concessiones, tenet aliquod refundere, in quod articulo, negativam tenet Athlet. de feud. lib. 3. de Capit. qui cur. vend. an intellig. similiter postul. n. 1. fol. 273. tom. 2. Capyc. Galeot. respons. fisc. 23. n. 75. cum aliis possent, illud communiter receptum videtur, ut sufficiat per Capit. leg. 34. num. 7. & 11. par. 10.

Quod vero Jure communis attento restituvi non debet in casu suppressionis similium Jurium vitalitorum à Principe concessorum, nisi pecunia vero per Cameram accepta, admittere videtur ipsa decisio, dum respondendo obseruantur, que in aliis casibus id faciendi demonstrabatur,

dicit in praetenti eadem factum clarum, & exprefsum, & id est dictis casibus non applicari, sed ne tacite ex præstatia decisionis deducere videtur, quod exprefse comprobari potest, dico, quod quidquid sit, an Princeps, quando ex causa publicum bonum recipiente revocat finitimes concessiones, tenet aliquod refundere, in quod articulo, negativam tenet Athlet. de feud. lib. 3. de Capit. qui cur. vend. an intellig. similiter postul. n. 1. fol. 273. tom. 2. Capyc. Galeot. respons. fisc. 23. n. 75. cum aliis possent, illud communiter receptum videtur, ut sufficiat per Capit. leg. 34. num. 7. & 11. par. 10.

Undeclaro loco hanc pariter effectum non est spernenda proprietatis, & veri, propriaque significatio illius verbi restituvi, de qua supradicto fuit fermo habitus, & iuxta quam loquentis mentem semper esse intelligendam, nisi in contrarium manifeste apparent, probat Textus exprefsis in. non alter ff. de leg. 3. cum aliis apud Bonden. collect. leg. 34. num. 7.

Duodecimo loco, quia etiam admittetur verba, de quibus agitur, esse aliquo modo dubia, & ambigua, adhuc recipiuntur fuisse in eo sensu, qui cum certo, vel minus dubio, aut verisimiliori ceterorum verborum ejusdem dispositio-

nis sensu cohereat, ut post plures firmat Paterin. in problem. leg. 1. n. 62. At si interpretatio juxta proprietatem verborum recipitur, certum est quod coheret, & se conformat cum natura ipsius dispositio, in hac parte antiquorum privilegiorum confirmatorie, si vero sensus ex adverso adductus admittitur, nedum hac pars repugnat naturae confirmationis, sed exprefse corrigit, & innovat precedentes constitutiones, quas B. Pius velle conformat declarat, ut supra fuit dictum.

Ultimo tandem, quia verba ambigua concessionis semper ad favorem concedentis venient interpretanda, Caren. ref. 19. n. 8. Altograd. Jun. controv. 83. n. 44. tom. 2. & in puncto ad favorem camera, & sicut D. Spad. conf. 9. n. 11. 13. vol. 1. prout etiam in dubio ea est sumenda interpretatio, per quam constitutioni antecedenti Innocentii VIII. non coherent, vel minus, quam possibile fit derogatum, D. Spad. conf. 21. n. 11. lib. 1.

Ex quibus constare videtur nedum verba, sed etiam verisimiliter mentem Pontificis concedentis assistere intentioni camera.

Quibus non obflat, si iterum oponeretur de superfluitate praefati Motus proprii in ea parte, in qua mandatur

restituvi.

restitutio pecuniarum Secretariorum in casu suppressionis Collegii.

Quia ultra duas responsum supra traditas huic obiecto quarum prima fuit, quod potius tolerari debet superfluitas verborum, quam quod ex illis magnum damnum proferenti, contra eius intentionem, refutaret; Secunda autem, quod cum Papa dicat se confirmare, quia quae sibi auctoritate Apofolica robora sunt, firmus subsunt, superfluitas per consequens considerari non potest.

Addi nunc tertiam, quod nemp affecta superfluitas omnino cefat, tum quia Pontifex dicit confirmare privilegia omnia eidem per suos antecessores concessa, etiam si illi recepta non esset, tum quia recepto etiam sensu per nos allato, verba dici non possunt superflua, dum in Brevi Innocentii Octavi demandatur restitutio in casu suppressionis folum fucorum 62000, quae expressio cum dubitari posset, an faciat taxativa, ita significaret iolum dicta scuta 62000, fuisse per Cameram recepta, oportuna fane fuit subsequens declaratio in Motu Piano contenta, in quo dicitur Cameram in casu suppressionis teneri ad restituacionem totius, ac integras pecunias per ipsam receperit, & quidem abfque aliqua diminutione, ex quibus 37 celstis prorsus objecta superfluitas, ut per D. Altograd & congettus ab eo dicitur, contr. 83. num. 48.

38 Nega minus ad effugiam vim prefatorum argumentorum adducere merentur illa verba dicta particulari emisse, vel habuisse confiterit, quia quod illud verbum habuisse referatur ad alios, praterquam ad Cameram, quia cum duo ex pra fatis officiis de tempore Motus proprii non sufficiunt vendita per Cameram, sed data insolument, oportune fuit adhibitus talis modus loquendi, quia quamvis datio informata fraternizetur cum empione, & venditione, tamen in multis etiam differt, & secundum aliquorum sententiam appellatione empionis non venit, ut per Decian. conf. 1. 8. num. 3. cum pluribus aliis adiunctis per Merlin decis. Rota nostra Luc. 2. 3. num. 36.

Si autem vis ex adverso fieret super verbo illo emisse, quasi quod illud referatur ad empionem factam à pofessoribus, hoc esset supponere id, de quo disputatur, quod ex supradictis videtur omnino conccludendum, ut dicta verba ad Cameram penitus referri debeat, & tamen ad abundantem subjunctionem, quod licet hujusmodi Jura vita lia de uno in alium per designationem transeant, dicuntur tamen semper eadem, quae à Papa, seu Camera pri mo loco concessa fuerint, ut latè probat Salgad. in labrys cred. part. 4. cap. 8. num. 14. & seqq.

39 Neque ex eo, quod Pontifex afferat, & beneplacatum est hujusmodi designationibus potest inde deduci, quod sibi prejudicaverit; Quia indubitatum est Datariam de pretio hujusmodi translationum, occasione confessus praefandi, nullam habere notitiam, ultra quod de Jure indubitatum est per talen afferentum in nibilo intelligi posse prejudicatum iuribus ipsius Principis afferentis; Carleval. de Judic. tom. 2. lib. 1. tit. 3. disput. 23. n. 42. Venturini conf. 37. num. 12. 7. Boscol. in sua contr. post lib. 1. D. de Luce. de fud. art. 3. num. 95.

Hac sunt, que meò iudicio videtur ponere rem proufus in claris ad favorem Rev. Camera Apostolicae, & nihilominus licet omnino ad abundantem subiungo, quod etiam verba Motus proprii accipienda essent iuxta sensum in decisione expreſſum; Adhuc talis restitutio preti exburſat per Secretarios non verificaretur, nisi in illis, seu Secretariorum existentibus de tempore Motus proprii, & qui supervixissent de tempore suppressionis, non autem militare posuerint ad favorem aliorum, qui ex ipsis non sunt, & hoc quidem ex pluribus, &

40 Primo, quia causa huius privilegii (à qua debet eius vis desumti, & natura dignoſci ad Text. in l. in omnibus 69. ff. de jur. cum aliis per Rot. in Cefnat. seu Sarſin. Laudemiuſum 19. Junii 1636. coram R.P.D. Albergato & primo quidem, Bonden. collud. leg. 35. n. 3.) non alia certe fuit, ut in principio ipsius Motus proprii exprimitur, quam gratitudo erga Secretarios tunc temporis viventes, qui summa scuta 5300. Summo Pontifici gratis mutuati fuerunt, eam forte accipiendo ad censum, & sub cambiis, juxta facultatem ipsius in dicto Motu proprio tributam, & sic fe ipsos gravando ad satisfaciendum de redditibus officii cuiuslibet eorum ad proprios usus destinati fructus, & cambia, donec per vacationem, & venditionem primi Officii Secretariorum tale debitum extingueretur.

41 Cum igitur hac causa gratitudinis, quae praefato motu

originem dedit non verificetur, nec verificari valeat, nisi in personis illorum Secretariorum, qui tunc temporis indigentibus Camera Apostolicae subvenierunt, tale privilegium per consequens, tamquam ob benemerita conceſſum, conferi debet personalē, ut multarum legum inductione, ac DD. auctoritate probat Arias de Mel. var. refol. lib. 2. cap. 27. num. 3. ubi dicit id procedere, etiam si concessio elicit de fui natura realis, quia si fuit facta contemplatione certar personae, & ob benemerita, conferi debet personalē, confirmat eo non citato Venturini. conf. 24. n. 134. & nemine ex eis adducto Capic. Galott. contr. foient. cap. 15. num. 9. lib. 2.

Nec novum in iure est, quod mutata persona, ac per 44 personam mutationem, & variationem, varietur, & alteretur privilegium, ut post Boer. Avendan. & alios scripsi Salgad. de reg. protel. part. 3. cap. 10. num. 293. maximē quando, vel qualitas, vel criterium personae est causa immediata privilegii, ut ex Bald. dixit Menoch. conf. 704. 45 num. 18. & dixerat antea conf. 443. dixit num. 36. & de privilegio personali, quod extinguitur mutata persona, di- dit Rot. decisi. 76. num. 14. par. 15.

Secundo loco id efficaciter comprobatur ex Mente B. 47 Pii concedentis, cum de jure indubitatum sit in privilegiis primaria interpretationem sumi à mente concedentis, ut ex Text. in cap. de his de verb. ſigniſ. Suarez, Castro Pal. Acac. de privil. probat. Caten. refol. 59. num. 60. Intentio autem B. Pii nullo modo concurret, neque adduci posse videtur pro extenſione hujus privilegii ad Secretarios futuros, circa quod ulterius non infinito, cum in fortioribus supra demonſtraverimus, excludi omnino verisimilem mentem Pontificis, circa quantitatem pecuniarum reſtituendam, ultra verē per Cameram receptam, etiam respectu Secretariorum tunc existentium ut ex rationibus, & fundamento ibidem adductis, ad quae tunc sufficiat remissio, locum alio, quod si respectu Officialium tunc viventium aliqua considerari poterat cauſa eos gratificandi, ex motivis supra deductis, certe respectu successorum in officio, nullum liberum motivum eiā latē faverit cum tam gravi prejudio Camera Apostolicae, ut scilicet ea teneretur restituere, quod non receperat, & si etiam eos hæc pars Montis proprii comprehendenter, quis non videt, quod laſionem camerae contineret, neque aliquam illorum respectu rationabilem cauſam haberet, unde si verba cuiuscumque privilegii sumit secundum agitatem intelligentia etiam si altere sonarent, ut per Rot. decisi. 400. 48 num. 34. part. 9. & decisi. 165. num. 16. part. 1. 6. a certe in casu nostro sumenda est interpretatio, per quam dicta restitutio ultra pretium perceptum per Cameram dirigitur ad Secretarios de tempore Motus proprii actualiter existentes, ac de tempore suppressionis Collegii supervientes, quorum respectu aliqua faletem gratitudinis cauſa concurrebat, non vero extendit ad alios futuros Secretarios omnino incertos, & incognitos, & in quibus nullum neque gratitudinis, neque meritorum motivum verificari poterat.

Confer ad idem, quod cum respectu camerae hac restitutio, ultrā habitum per eam, est mera donatio, vel pro eius exclusione reſolvendum, vel faletem ut restraining minister, quām sit poſſibile, juxta vulgatas Juris regulas, undē quando pro totali exclusione donationis conccludunt non eset, prout ego in rei veritate reſolvendum censem; Adhuc faletem hujusmodi prætentio donatio reſtrīngendū videtur ad Secretarios, de tempore Motus proprii existentibus de tempore Motus proprii, & qui supervixissent de tempore suppressionis, non autem militare posuerint ad favorem aliorum, qui ex ipsis non sunt, & hoc quidem ex pluribus, &

42 Primo, quia causa huius privilegii (à qua debet eius vis desumti, & natura dignoſci ad Text. in l. in omnibus 69. ff. de jur. cum aliis per Rot. in Cefnat. seu Sarſin. Laudemiuſum 19. Junii 1636. coram R.P.D. Albergato & primo quidem, Bonden. collud. leg. 35. n. 3.) non alia certe fuit, ut in principio ipsius Motus proprii exprimitur, quam gratitudo erga Secretarios tunc temporis viventes, qui summa scuta 5300. Summo Pontifici gratis mutuati fuerunt, eam forte accipiendo ad censum, & sub cambiis, juxta facultatem ipsius in dicto Motu proprio tributam, & sic fe ipsos gravando ad satisfaciendum de redditibus officii cuiuslibet eorum ad proprios usus destinati fructus, & cambia, donec per vacationem, & venditionem primi Officii Secretariorum tale debitum extingueretur.

43 Cum igitur hac causa gratitudinis, quae praefato motu

Romana pretii Officiorum.

adjectio illorum verborum singulis Secretariis tunc viventibus, quia certum erat, mortuos dici non posse amplius Secretarios, neque ipsis aliquam restitutioñem debitan fuisse, nec minus eorum haeredibus, cum agatur de iuribus vitalitatis, quæ cum persona extinguntur, unde inde expressio remaneat otiosa, concludendum est ex prefatis verbis deduci restitutioñem totius, & integræ pecunia, ac prætii, pro quo eos emisse, vel habuisse officia confiterit, directam non fuisse, nisi ad illos ex Secretariis Collegium constituentibus de tempore Motus proprii, qui viverent, quando requireretur suppreſſio, quod etiam confirmatur ex verbo illo singulis, quod quodammodo videtur appositum contradicere à dictione illa omnibus, quo usus fuisset Summus Pontifex, si indistincte quibuscumque Secretarios, actualiter de tempore suppressionis existentibus, talis restitutio ex modo, & forma, prout in decisione supponitur, facienda est.

Ex quibus five attendatur mens Pontificis concedentis, 51 five caufa, & motivus dispositionis, five inspiciantur personae, in quas concessio directa est, quæ tria esse animadvertisca monet Rot. dec. 339. n. 10. par. 7. omnia idem particularum Motus proprii in clauſula, de qua agitur, referri non posse nisi ad Secretarios superviventibus de tempore Motus proprii officia obtinentibus.

Hæc tamen omnia ex abundanti dicta fint, non quia optimè de jure non procedant, sed quia omnino superflua existimare, cum juxta supra in principio deducta verba Motus proprii, verificari non possint, nisi in pretio effectivè per Cameram recepto.

Ex quibus in sensu veritatis censeo recedendum à dictis, falvo tamen semper omni, &c.

Hieronymus Palma.

In Responsu D. Joannis Torre J. C. Lucensis.

S U M M A R I U M.

- 2 **D**uae negatiæ faciunt unam affirmativam.
- 3 Res regulari redimi debet pro eo pretio, pro quo fuit vendita.
- 4 Verba ubi sunt clara, non est opus recurrere ad interpretationem, & subauditus intellectus.
- 5 Verbum restituere significat retrodare id, quod per prius fuit acceptum.
- 6 Verborum sensus dictus ambiguum, quando duplicitate significacionem, & multipliciter intelligi potest.
- 7 Qui per alium facit, per se ipsum facere videtur.
- 8 Alius non ab ordinante sed ab exequente, dicitur fatus.
- 9 Officia vitalitia solent redimi pro eodem pretio, pro quo à Principe fuerunt vendita.
- 10 Res inter alios acta alii non nocet.
- 11 Alteri per alterum conditio deterior fieri non potest.
- 12 Confessus ad unum officium adhibitus, in aliis præsumi dicuntur non infert.
- 13 Donatio non praesumitur, sed potius error.
- 14 Pontifex, non est praesumendum, quod voluerit restituere contra Cameram.
- 15 Lex generalis, & fundamentalis qualitas omnes alias ex post super eadem materia editas.
- 16 Conformatio nihil de novo tribuit, nec precedenter disposita extendet.
- 17 Clauſula h[ab]et modo, & forma, importat simplicem confirmationem.
- 18 Verba dubia Bullæ, & Constitutionis ab obſervantia recipiunt declarationem.
- 19 Etiam si contrarius intellectus effet de jure prior.
- 20 Didic hujusmodi equiparationem importat.
- 21 Equiparationem idem debet esse judicium.
- 22 Dispositio refribita ad certas personas illa non agreditur.
- 23 Privilégia dicuntur private leges.
- 24 Idem privilegialis solum non alios proficit.
- 25 Privilegium extinguitur mutata persona.
- 26 Privilegium semper est personale, quando persona est causa proxima concordis.
- 27 Privilegium, prout quelibet alia dispositio, declaratur sua causa.
- 28 Dispositio quelibet recipit declarationem à subjecta materia.
- 29 Officium vitalitatum, quando refrigeratur, in refrigerante censetur novum.
- 30 Accessorium sequi debet naturam sui principalis.
- 31 Didic tunc extremitatem temporis denotat.
- 32 Deficiente materia deficit materialium, & num. 33.
- 33 Didic tunc refringit dispositioñem ad casum expressum.
- 35 Nullum verbum nec minima syllaba debet esse otiosa.

Suppreſſit Sanctissimus, justis de causis animum suum moventibus, officia Secretariatus Apostolici per olim Pontifices Calixtum Tertiū, & Plium Secundum erexit in num. 6. & per Innocentium Octavum postea ampliata ad 24. mandatique, ut Dominis Secretariis tunc officia possidentibus, perſolvetur totum id, quod ipsi, vel eorum antecessores, solverant Datariae, vel eis Officibus, tam ratione pretii, quam occasione expeditioñi.

Præterea, delegavit Illustris Thesaurario articulum,

adiecit.

ratio, ut primitur ad restituendum eis supradictam integrum summam 62400. ducatorum auri de Camera per ipsos solutorum.

Ex quo cum defumatur initia fuisse potius conventionem de reddendo rem venditam pro eodem pretio, quam pactum de retrovendendo, talem conventionem fuisse validam, & omnino servandam non dubitatur, nam fuit approbata de jure divino, at in *Levit. cap. 25. in illis verbis*; *Cuncta Regio possessoris vestre sub redemptio-nis conditione vendetur*; De jure canonum, ut defumitur ex text. in cap. ad nostram 5. de empt. & vendit. de jure cituli in l. 2. C. de paci. inter imper. & vendit. ubi plenissime scribentes, & plene Tiraquell. de trad. conveni. in prefat. num. 3. Cald. de empt. & vend. cap. 4. n. 14. Mantic. de tacti. & ambig. content. lib. 4. tit. 31. num. 7. Castill. lib. 2. quot. controv. cap. 25. num. 30. & seq. Gonzal. Tellez ad decre-tal. in comment. d. cap. ad nostram de empt. & vend. num. 3. Hermosill. ad Lopez l. 42. tit. 5. part. 5. glori. 1. num. 5. ubi bene notat ad propotum, quod quidquid sit in pacto de retrovendendo; in hac conventione nullum oritur dubium, quin debeat restituти premium de tempore con-tractus, non de tempore redempcio-nis; Proinde non poterit dubitari, quod summa per Cameram recepta efficit restituти, non alias, tam de jure, quam vigore Bul-lae dictae erectionis.

Julte igitur Sanctissimus suo infallibili fancivit diplomate in moderna suppressione restituerentur singulis Secretariis summas per eos, vel eorum respecti-ve antecessores, Camera Apostolica, vel eorum Offi-cialibus soluta, & inanis est praetensio, quod maius premium restitutur.

Opponitur in decisione, quae revidetur, contrarium resulatur ex verbis expressis dicti Motus proprii B. Pii V. dum loquendo de privilegiis alias concessis dd. Dominis Secretariis ait, volentes, & statuentes illa nulla unquam tem-pore per nos, aut Romanos Pontifices pro tempore existentes, revocari, reduci, alterari, aut moderari, seu Collegium ipsum suppressi, vel extinguiti non posse, nisi restituti prius realiter, & cum effectu singulis Secretariis tunc viventibus integrè, & absque ulla diminutione pecunias pro quibus eis Officia emisse, aut habuisse confitierit ex iis enim censurant D.D. resul-tare expressum voluntatem d. Pontificis, quod in causa super-premissionis, & extinctionis dicti Collegii deberet restituти singulis Secretariis premium ab ipsis solutum pro Officio.

Nec pariter restitut alterum in eo fundatum, quod Pon-tificis sciebat Officia esse venalia, & resignabila, & sic premium posse mutari, & nihilominus dispositum, quod Col-legium non extingueretur, nisi prius restituti singulis Se-cretariis tunc viventibus integrè, & absque ulla diminu-tione pecunias, &c.

Verum hujusmodi objecto, quod est decisionis Achille, pluribus mediis fastihi posse credidi, &

Primo offendendo, quod illud intellectus dictorum verborum potius faveat Reverenda Camera, quam ei no-ceat.

Secundo quod mentio, & intentio B. Pontificis sua-deat DD. Secretariis non fuisse promissum, nisi premium Camera exbursum.

Tertiu quod pro interpretatione favore Camera affi-stat obseruantia, tam dicti B. Pontificis, quam aliorum Principum.

Quarto quod apud me videtur incontrovertibile) quod quatenus supra narrata verba efficiuntur referenda ad premium, à qualibet ex Secretariis exbursum pro obtinendo officio Secretariatus, ea dispositio efficit refringendam Secretarios dumtaxat viventes tempore concessions dictorum privilegiorum, non vero ad Officiales in Secretariati-bus successores.

Reduendo ad primum, dicta verba restituti prius reali-ter, & cum effectu singulis Secretariis tunc viventibus, integrè, & absque ulla diminutione pecunias pro quibus eis Officia emisse, & habuisse confitierit, aliter interpretari non pos-sunt, juxta sensum litteralem, nisi quod Camera debeat exbursum Secretariis, in causa supermissionis eadem Sum-mam, quam ipsa in actu venditionis percepit: et enim in dubitatione quod verbum restituти significat retrodat,

quod prius fuit acceptum ad text. in restituere 35. & 75. ff. verb. signif. l. 1. §. elegant. ff. depositi, Alcian. dicta l. restituere 75. num. 3. Cagnol. l. 1. n. 17. 8. C. de part. inter empt. & vendit. Surd. conf. 94. num. 23. 24. Altogr. Sen. conf. 84. num. 6. lib. 1. bene Tomat. dec. 50. num. 501. ubi quod propria signifi-catio verbi restituти est dare quod acceptum; & concordat Rot. coram Dunoz. Jun. dec. 7. num. 12. coram Gregor-

dict. 271. numer. 3. coram Cavaler. dec. 591. num. 5. & in recentior. dec. 314. num. 2. 3. part. 14. dec. 59. num. 1. part. 1.

Non restitut quod hujusmodi verbum restituere aliquando etiam accipiat pro dare, & solvere, ut infinitus decisio-que revidetur in §. tamen significat ad text. in l. verbum redi-desti ff. de verb. signif. & aliis apud Arguell. dec. 77. n. 12. ad 15. quia verisimilis est consideratio Illustris. Domi-nei de Luca in doctrinissimo discurso ultimo, favore Came-ram, quod verum in hoc sollemniter, & duobus sequentibus, hujusmodi interpretatione potius convenire verbo redi-deret, quam restituere, in quibus terminis loquuntur text. allegati, & dec. 5. coram Arguell. & comprobatur etiam ex Theolog. lingue latine tom. 2. liti. R. verbo reddere, ubi quod reddere aliquando captur pro dare.

Et quavis ad utrumque sensum verbum restituere potuerit adaptari, quod negatur, nihilominus assumptum decisio-nes, quod nulla in dictis verbis ambiguus cognoscatur, omnino detergetur infusitens, ambiguus enim & aequivoco non claus, & apertus dictrum verborum sensus, quando est duplices significatio-nis, ac multipliciter accipi potest, ut tenet Gallin. de verb. signif. lib. 3. cap. 13. per tot. & concordat Mantic. de ta-rectitudine, non alias, tam de jure, quam vigore Bul-lae dictae erectionis.

Secundum, quia primum Officiorum Secretarius in translatione de uno in alio omnino dependeret a partis, & conventionibus contrahentium, non vero a pontifice, nam idem primum taxatur ab ipso intervenerit Camera, vel ejus Ministrorum, unde non potest presumi quod Pontifex voluerit, ut eidem Camerae inferretur praejudicium factum, contra regulam quod res inter alios acta alii non nocet, Gratian. decept. 744. Barbol. axiom. 199. utrobius n. 11. nec alterius per alterum iniqua conditio infertur, l. 11 non debet ff. de regul. iur. c. non debet 22. codex. tit. in 6. & in terminis, in quibus versamus, quod Officiales pacis-en-dum renunciatio non possunt aliquod praejudicium Camerae inferre, tenent Castrac. ubi suprac. c. 41. n. 10. Il-lustris. D. mens de Luca de reg. dicit. 18. n. 8. versio. & in officiis, & quamquam Pontificis adhibeat confessum in re-signationibus, non sibi praejudicat quod primum, de quo non fit mentio in supplicatione Carleval. de judic. libr. 1. tit. 3. disp. 2. p. 3. n. 42. ubi quod confessus adhibuit ad unum effectum in aliis non praejudicat, & concordat Illustris. D. mens de Luca ubi suprac. tit. de feud. dec. 50. n. 10. Ven-turin. conf. 37. n. 12.

dita fuerunt, ex late cumulatis per Fagnan. d. c. ex Epis-tola n. 11. & seq. de refit. spoliator. Galeott. respons. fiscal. 2. 3. m. 7. Vermigliol. conf. 434. per tot. & precipue num. 3. Bellig. in specie. Princip. tit. de privatis off. per Principem factendis rub. 26. n. 6. merito &c.

Secundum, quia primum Officiorum Secretarius in translatione de uno in alio omnino dependeret a partis, & conventionibus contrahentium, non vero a pontifice, nam idem primum taxatur ab ipso intervenerit Camera, vel ejus Ministrorum, unde non potest presumi quod Pontifex voluerit, ut eidem Camerae inferretur praejudicium factum, contra regulam quod res inter alios acta alii non nocet, Gratian. decept. 744. Barbol. axiom. 199. utrobius n. 11. nec alterius per alterum iniqua conditio infertur, l. 11 non debet ff. de regul. iur. c. non debet 22. codex. tit. in 6. & in terminis, in quibus versamus, quod Officiales pacis-en-dum renunciatio non possunt aliquod praejudicium Camerae inferre, tenent Castrac. ubi suprac. c. 41. n. 10. Il-lustris. D. mens de Luca de reg. dicit. 18. n. 8. versio. & in officiis, & quamquam Pontificis adhibeat confessum in re-signationibus, non sibi praejudicat quod primum, de quo non fit mentio in supplicatione Carleval. de judic. libr. 1. tit. 3. disp. 2. p. 3. n. 42. ubi quod confessus adhibuit ad unum effectum in aliis non praejudicat, & concordat Illustris. D. mens de Luca ubi suprac. tit. de feud. dec. 50. n. 10. Ven-turin. conf. 37. n. 12.

Dato tandem, finitam praejudicium veritatis, quod dicit Motu proprio, quod restitutur singularis Secretarii res totum, & integrum primum, quomodolibet ab eis solutum renunciatis, attamen mihi videtur indubitate in id, quod supra, quartu loco probandum assumpsi, hanc dispositionem fuisse restringam ad illos Secretarios, qui adhuc viverent, tempore quo fieret suppressione, non vero Officialibus eorum successoribus.

Hoc autem ex pluribus fit manifestum.

Primum quia berba sunt directe Secretarii, ut singularis 22 confideratis, non vero eorum Collegio ibi singularis Secre-tarii, propter eam non est locus extensiōne, favore succe-sorum, nam dispositio restringit ad certas personas illas non egreditur. I. que conditio ff. de condit. & demonst. Spad. conf. 206. n. 2. 3. lib. 2. dec. 740. n. 10. coram Buratt. dec. 27. n. 21. contram Zarate, privilegium enim dicuntur private leges, at text. in cap. privilegium 3. diff. prouide privile-gio iolum, non alii profunt dec. 103. n. 7. 8. coram Peu-tinger. & mutata persona extinguitur privilegium in con-cusum c. prizilegium de regul. iur. in 6. Altograd. conf. 48. 24. n. 16. lib. 1. Venturin. conf. 39. n. 7. & conf. 40. n. 4.

Secundum, tanto magis privilegium illud dicendum est 25 personale, quia nisi concessum per B. Pontificem per-sonis Officialibus de illo tempore occupantibus, intuitu ducatorum 5500. per ipsos Secretarios gratis Ca-me-dice mutuatorum, ad effectu restituti Cardinali Mediceo Creditori Camerale in tanto summa, ex caufis, de quibus in dicto Motu proprio, veram est etenim quod tempore privilegium est personale, quando persona, ut hic, fuit causa proxima, & immediata concessionis. l. 26 Quarto quia in eretione causa per Innoc. VIII. de dicto Collegio Secretariorum, fuit expresse fanicatum, quod data Officiorum suppressione, id solutum restitutur Secretarii, quod iure, & in effectu fuit eidem Camerae Pontificia-solutum, videlicet summa 62400. hoc enim censetur repeti-tum in Motu proprio dicti B. Pii V. siquidem cum agatur de lege fundimenti ipsius Collegii, que qualificat, & cum certa determinatio loquitur, qualificat, determinat & ad sui intellectus trahit omnes alias simpliciter, & generaliter super eadem materia loquentes, Mantic. de tacit. tom. 1. lib. 4. n. 11. cum ibi allegatis.

Eo fortius quia in dicto Motu proprio confirmat, & ap-probat. B. Plus antiqua Secretariorum privilegia, non ver-o auget, vel ampliat, ut demonstrat verba confirmamus, & approbamus, & pro cautela potiori eadem privilegia &c. de non concedimus &c. que confirmationi convenient, non autem extensiōne, ex qua nil de novo censetur tributum, vel commutatum Laurentius Matthe. de regim. Regni Va-letia c. 7. §. 4. n. 53. & facit text. in l. cum dilecta vers. va-lentes de confirmatione utili, vel iniusti dec. 682. nu. 30. p. 4. n. 3. rec. quo clarus convincit ex subsequentibus lib. 11. modo, & forma quibus per DD. Prædictores omnino ex-cludentibus intentionem angendi, vel extendendi privile-gia, sed repetendi quod prius fuerat concepsum Cyriac. conf. 69. n. 58. Rot. coram Dunoze Jun. dec. 715. n. 1. dec. 336. n. 1. coram Rembold.

Tertiu hoc privilegium dicendum est personale, quia 28 subiecta materia, ex qua interpretari solent hujusmodi dispositions Roland. conf. 96. n. 8. lib. 1. dec. 38. n. 4. p. 1. rec. dec. 189. n. 11. coram Royas, Fontanell. dec. 263. n. 2. tom. 1. expostulabat, ut tale eset, cum enim ageretur de Officiis, que ad vitam tantum conceduntur, & penitus possessoribus, vel translati de uno in aliis resignatione extinguntur, Castracan. de Societ. offic. c. 2. n. 1. & c. 14. n. 3. & c. 4. n. 17. quod procedit five agatur de vacanti-bus per mortem, five per resignationem factam Apolito-a-tam B. Pontificis, quam successoribus, & etiam aliorum dicitur penitus extinctum, & refolutum, aliudque translatum in successorum omnino novum, & dependens à primo Regene Reverter. dec. 185. n. 3. Salgad. Laby. cred. p. 1. cap. 35. n. 21. ultra eorum vitam, pro quibus fuit con-cessum non potest extendi privilegium, quod tanquam accessoriis, naturam Officii sui principalis sequi tene-batur, l. etiam C. de jure dat. cum aliis apud Barbol. axiom. 4. num. 1. nec diversam à natura rei, de qua agitur, supponi debet fuisse mente Pontificis concedentis dec. 69. n. 6. p. 1. divers.

Nec dicatur, motivum, quod verba dicti Motus pro-priri sint intelligenda restringere favore Secretariorum, qui de anno 1571. possidebant dicta Officia, faciliter corre-qua, in contrarium fiat clara mens B. Pontificis, quod faciliter voluerit conferre privilegium prædictum nominati-onis, & expressè Secretariis viventibus de tempore sup-pressionis, ibi Secretariis tunc viventibus, nam dictio tunc signi-

significat extremitatem temporis, & ad illud dispositio-
nem refringit ad Barbol. dicit. 409. & alios per Rot. rela-
tos in dec. qua reverdit s. quod unius vers. dicit enim tunc
37 Quis huius non obstantibus, adhuc teneo eadem verba
tunc viventibus non esse, ut praetendunt, directa omnibus
in d. Officio fucosioribus, illis sed Secretariis, quibus de
disso anno 1711. fuit idem privilegium impunitum.
Ex omnibus mihi videtur posse concludi, quod sicut In-

Dum enim ageretur, ut predixi, de Officiis, qua morte posseorum omnino extinguebantur, cogitavt B. Pius posse contingere suppressionem tempore, quo non omnes Officiales, quibus privilegium fuit directum, essent mortui, sed aliqui eorum tantum, quorun viventium Officia, cum adhuc existarent, ipsi Secretariis viventibus dixerit verbis, *singulis Secretariis ius viventibus*, non vero Secretariis iam defunctis, quorum Officia cum essent extincta, & resoluta, iis non erat opus diffondere, cum sublata materia tollatur etiam materia, *lib. 2. c. 25. n. 3.* illud fortasse ff. de legat. 3. Altogr. conf. 17. num. 19. lib. 1. & deficiente sublanta omnes eis passiones, & accessiones necesse est dec. 338. n. 10. p. 15. Iure igit merito ad viventium favorem duntaxat voluit Pontifex uifer restitutio pretii in casum suppressionis, modo per eum ordinato, non ad favorem omnium, quia non poterant privilegiari Officia jam extinta morte posseorum reperiisse, patet ad senum, & tenet Altogrard. d. conf. 17. n. 20. Ex quibus mishi videtur posse conciliari, quod nulli incertis VIII. in aucta erectionis dicti Collegii, loquendo de Officiorum revocatione aut alteratione, confident ut statum praesentem ejusdem Collegii, Officiorumque valorum, in ea summa, pro qua vere de illo tempore fuit acquista, ita B. Pontifex Pius, confirmando eorum privilegia idem Collegium, ut tunc eretum, consideravit, voluitque, quod in casu suppressionis officiorum, quae contigissent ipsi, vel aliquo ex eis viventibus, (& si non extintis, vel resolutis per mortem posseorum,) restituerentur officiis suis, pro quibus de illo tempore singuli Secretarii eorum officia respective acquisierant, ex quibus superfluum est disputare an ampliaveretur mandibulus verbis integrè, & abque *ulla distinctione pecuniarum*, pro quibus *os Officia emisse*, aut habuisse confiteritur, ejus dispositionem nedum ad pretium Cameræ solutum, sed ad aliud quocunque inter resonantem, & resignatum, siquidem sufficit pro revocatione decisionis ostendisse, quod in omnem casum attenta restitutio ad illius tempus, quo emanavit Motus proprius, privilegium, qualcumque sit, non percutit praesentem suppressionem, & evitatur dubium inter partes agitatum, an B. Pontifex voluerit futuri, & successivi temporis sub legem tam asperam; & duram contra Cameram Apostolicam indicere, ut cogererit cum tam gravi jauctorū redimere officia impotestum vendenda pro pretio ad libitum Officialium taxato, & non pro eo, quod Camera receperat, quod re vera suscitari non poterit, abque notabilis præjudicio prudentia, fanaticatis, religiosis aliarumque virtutum, quibus prædictus fuit B. Pontifex Pius V. prout ita in sensu veritatis, salvo tamen meliori judicio teneo, &c.

Ego Jo: Torre Patrius Lucensis -

III. Responsum D. Aloy

ARGUMENTUM

Hic pariter expenditur significatio, & differentia verborum *restituere*, & *reddere*. Quantum operetur obseruantia interpretativa in disputationibus dubiis; Verba quomodo sint interpretanda. Desumendum est eorum intellectus à proemio, & causa inibi apposita. De aliquibus dictiōnibus cauſatiſ; Donatio non est preſumenda, quando dicatur ob cauſam, quando remuneratoria, & quomodo probanda sint merita.

S U M M A R I U M

- 1 **V**oluntatis *questio* non admittitur, ubi in verbis
 nulla est *ambiguitas*.
 2 Generalitas sermonis *ambiguam* *dispositionem reddit* n.8.
 3 Ambigua quando dicuntur, vel dubia dispositio.
 4 Verbum *restituire significat* retrodare ei, qui dedit.
 5 Verbum *restituire aliquando pro date accipitur*.
 6 Verbum redire latiorē habet significacionem, quam
 verbum restituere, *Declarā*, n.7.
 9 Adiutor ab exequente, sed ab ordinante factus dici-
 tur.
 10 Modus, & confusudo loquendi disponentis in una par-
 te *dispositionis*, in aliis partibus eandem *dispositio-*
 nem declarat.
 11 Observantia disponentis, circa *dispositionis sua inter-*
 pretationem, servanda est.
 12 In duabus intellectibus ejusdem *dispositionis*, ille pre-
 valere debet, qui habet pro se *observantium*, etiam si
 alter sit de *Jure verior*.
 13 Observantia in casibus individualibus ceteris preferitur.
 14 Verbum huiusmodi finalitatem importat.
 15 Quod in uno ex equiparatis seruatum est, in aliis quo-
 que serendum.

26 Confirmatio Privilegiorum a novo Principi numeri
 profest.
 27 Donatio non presumitur, nisi probetur.
 28 Omnes esti sumenda interpretatio, que donationem ex-
 ccludat.
 29 Maximus si agatur de donatione in quantitate notabilis.
 30 Donatio ob causam proprię non dicitur donatio, sed da-
 tio cauſam.
 31 Donatio non dicitur ob causam, quando donator pro il-
 la causa non tenetur.
 32 Donatio, ut dicatur remuneratoria, qualia debent esse
 merita 33-34-35-36-37.
 38 Ecclesiæ catenus renuntiare potest beneficia, quatenus il-
 lorum repudia adduc remanent in iure, & utilitati
 evidenti.
 39 Creditum morale ex collato beneficio resultans cohære-
 personæ, nec transit ad successores.

Cum Sanctissimus Dominus Noster Pontifex Inno-
 centius X. Apolitico Cameræ commodis, & nec-
 essitatibus totus intentus, præ ceteris maximis ponderis, &
 momenti ab eo Statutis, supprimere quoque decreverit Se-

Cum Sanctissimus Dominus Noster Pontifex Inno-
centius X. Apostolica Camerae commodis, & necel-
latis totus intentus, præ ceteris maximi ponderis, &
momenti ab eo Statutis, suppressore quoque decreverit
Se-

Secretariorum Apostolicorum Collegium ab Innoc. VIII. Anno 1487. erexit, five adactum. Quamvis in dicta Innoc. VIII. Erectionis Bulla, clarè admodum decretum sussit; Quod in casu revocationis, aut suppressionis eorumdem Secretariorum Collegii, Camera teneret iisdem, vel eorum Successoribus restituere summam ab eis in dicta Erectione, & venditione huicmili obficio percepta que fuit scutorum bisimile flexcentorum pro qualibet ex vigintiquatuor Secretariis, in quo numero fuit dictum Collegium constitutum; Quia tamen postea B. Pius V. in Pontificatu successor in suo motu proprio Anno 1571 edito, denuo venditione volens eademem Indulta, & Privilégia tam ab Innocente VIII. quam ab aliis suis Prædecessoribus commemorato Secretariorum Collegio concessa & præstentis reftitutionis faciendæ pretiis in casu suppressionis, promissionem ab Innocente factam renovando, non dixit, faciendam esse reftitutionem preti ex unoquoque Secretariatus Officio ab Apofolica Camera recepti, prout in motu, seu Bulla Innocenti claret fuerat expressum, sed omisso nominatione Camera, dictum sit, &c. Collegium ipsum supprimi Et, vel extingui non posse, nisi restituist prius Et, integrè pecunias, pro quibus eos Officia emisit, aut habuissent consenserit. Hinc apterus est aditus dictis Secretariis Officiis modo possidentibus petendi à Camera Apofolica reftitutionem, non tantum preti, quod ex singulis eorum Cameram receperit confat (quod jam una cum ipso suppressionis actu restitutum fuit), sed amplius etiam in totum, quod per eosdem Secretarios Officia resignantibus solutum fuit. Sandifimus autem benignissimo suo Re scripto, quid fit juris in hoc Article, decindendum comisit Sacra Rotæ Judicio, que sub die 16. mensis Junii Annis proxime elapsi definitivè reftituentem fore à Camera totum id, quod uniusquisque ex Secretariis in emptionem, seu reftitutionem erogavit Officii; Quia Rotæ Decisio nimi transmisit, & immerto honore requiritus, ut quid in hac exorta controversy pro Veritate sententem, sincerè referem, postquam sapientia, tam dicti Innocentii VIII. quam B. Pii Motum, attente perlegi, in ea Intellectum meum sensi vi rationis coactus deveniente sententiam, quod Camera Apofolica nil ultra ex justitia debito refituere tenetur, quam Pretium lacta venditione ab eadem Camera receptum.

I. Fator tamen primo aspectu me non modicum deterruisse adeo constanter in exordio decisiois faciam, firmatamque propositionem, quod nemo ex dicta Constitutione B. Pii, & ex eius verborum tenore adeo expresa refutet ejusdem Pontificis voluntas, quod in casu suppositionis, & extinctionis huius Collegii, restituat debeat fngulis Secretariis prium ab ipsis pro Officio obtinendo, vel Camere, vel quoque refrigerantibus solutum, ut propterea dicendum sit, pro eis stare speciale, & expressam Constitutionem Papalem, unde recurrri non valeat ad Interpretationes, & subauditum Intellegendum iuxta hanc aut illam, *cum in verbis ff. de l. 3. uti sunt fere praecisa Decimoris verbis*; His enim lectis valde timui, ne oculi mei mihi suffident fideles in percurrendis, & integrè percepientibus dicta Constitutionis, & Motus proprii verbis. Quis enim hac propositione ita certè, & absolutè prolatu, non expectasset, ut successivè diceretur, quod præter supra relata Constitutionis verba, alia quoque in ea continerentur, ex quibus apparerent nominativa promissum fore restitucionem omnium pecuniarium, pro quibus tam à Camera titulo venditionis quam ab aliis

pro quodcumque in Camera dicto venitatis, quam ab aliis
cessione, aut refixatione titulo dicta Officia consequuntur
suffise constitutere; Ita enim, & non alter congrua foret
ad apertio allegati Textus, ubi Paulus Jurisconsultus ait,
tunc quæstiones voluntatis non admitti, ubi in verbis
nulla est ambiguitas, prout enim adjunctionis illis mox
memoratis verbis, nulla est etiam in Constitutione ambiguitas
& certa B. Pontificis emergere voluntas, quod in causa sup-
pressionis dicti Collegii facienda est etiam restituere, tam
priori Camere, mediante emptione Officii ab ea facta soluti,
quam etiam aliis mediante cessione, sive refixatione ejusdem
Officii erogati, prot' e' contra si expeditum dicatum foret
restituere Et pecunias, pro quibus in Camera eos Officia emisse
& nulli dubium foret, quod solum à Camera receptum
restituere deleret, quia si in utroque causa addita verba clara-
ram, apertam, manifestamque prafererent voluntatem
Pontificis, cum vero dictum sollempnissimum legatur in ea pe-
cunias, pro quibus eos Officia emisse &c. facter necesse est,
solo dictorum verborum cortice, & iis à toto contextu
Constitutionis abstractis, & à natura rei, de qua hic agitur,
separatis ad summum ambiguum remanente dictorum ver-
bocum restituere.